

ОСНОВНІ ВИМОГИ І ФАХОВІ КОМПЕТЕНЦІЇ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ЕКСПЕРТІВ З ОЦІНКИ МЕДИЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Білоусова Наталя Анатоліївна

кандидатка педагогічних наук, асистентка кафедри фармації
Національного університету охорони здоров'я імені П.Л. Шупика
доцентка кафедри прикладної медицини
Університету економіки та права «КРОК»

Прагнення до інтеграції в ЄС, поліпшення бізнес-середовища, модернізація системи охорони здоров'я та розвиток системи освіти сьогодні розглядаються як ключові завдання національного Плану післявоєнного відновлення України [1]. Змінена модель фінансування системи охорони здоров'я призвела до необхідності модернізації системи підготовки медичних і фармацевтичних кадрів, а саме трансформації медичної/фармацевтичної освіти, про що йдеться у Стратегії розвитку медичної освіти до 2028 року [2], схваленою розпорядженням Кабінету Міністрів України в 2019 році. Розробка і подальше впровадження оцінки медичних технологій (ОМТ), суть якої полягає в «експертизі медичних технологій щодо клінічної ефективності, економічної доцільності, організаційних проблем та проблем безпеки для громадян у зв'язку з їх застосуванням» використовується як інструмент підвищення якості та ефективності надання медико-фармацевтичної допомоги населенню України [3]. З метою реалізації подальшого впровадження ОМТ очевидним є забезпечення та підготовка експертів з оцінки медичних технологій, що в свою чергу сприятиме створенню професійного середовища [4].

Результати вивчення наукових праць зарубіжних учених вказують на актуальність створення та запровадження різноманітних освітньо-професійних програм підготовки експертів з оцінки медичних технологій. Прикладом професійної підготовки експертів з ОМТ можуть бути освітньо-професійні програми, розроблені на модульній основі в системі неформальної освіти зі сертифікацією в кваліфікаційних центрах по завершенню навчання, що дає змогу забезпечити заклади охорони здоров'я, фармацевтичні організації та установи компетентними фахівцями, які здатні професійно проводити оцінку медичних технологій [5].

Відповідно до Національного реєстру кваліфікацій (код 2229.2), професія експерта з оцінки медичних технологій підтверджується дипломом магістра [6] (сьомий рівень Національної рамки кваліфікацій [7]), сертифікатами про проходження добровільної сертифікації та іншими документами, які підтверджують наявність компетентностей, необхідних для виконання трудових функцій експерта з ОМТ. Однією із обов'язкових вимог до експерта з ОМТ є наявність вищої освіти (другого) магістерського рівня галузі знань 22 «Охорона здоров'я» на базі вищої медичної або фармацевтичної освіти за усіма спеціальностями галузі знань «Охорона здоров'я». Принагідно зазначити, що для експертів з ОМТ передбачається підвищення кваліфікації без присвоєння нового рівня освіти в системі безперервного професійного розвитку: участі у конференціях, фахових семінарах, тренінгах, вебінарах, майстер-класах, практикумах, конгресах з ОМТ, фармакоекономіки, економіки охорони здоров'я, а також міжнародні стажування та стажування в закладах вищої освіти..

Аналіз наукових праць, присвячених проблемі підготовки експертів з оцінки медичних технологій свідчить, здобувачі вищої освіти можуть набувати фахові компетентності, необхідні для присвоєння професійних кваліфікацій, у системі формальної, неформальної та інформальної освіти. В сучасних умовах розвитку ОМТ в Україні більшість потенційних здобувачів другої вищої освіти вже мають досвід роботи у споріднених з ОМТ галузях, а також вищу освіту з публічного управління та вищу медичну, фармацевтичну, юридичну, економічну освіту. Тому набуття фахових компетентностей експертів з оцінки медичних технологій може відбуватись під час дистанційних курсів із варіативною

складовою тривалістю від трьох до шести місяців, тренінгів, семінарів, фахових шкіл, конференцій, стажування та безпосередньо магістерських програм [8; 9].

Професійний стандарт за професією «Експерт з оцінки медичних технологій» [6] може використовуватись, як у вітчизняних закладах вищої медичної/фармацевтичної освіти у для підготовки магістрів з ОМТ, так і в системі післядипломної освіти. Метою навчання майбутніх експертів з ОМТ є набуття знань, умінь і навичок планування, організації та проведення ОМТ відповідно до базової моделі ОМТ Core Model®, якою передбачене дослідження медичної технології за такими темами: використання медичних технологій для вирішення проблем охорони здоров'я; опис і технічні характеристики медичних технологій; безпека; клінічна ефективність; витрати та економічна оцінка; етичний аналіз; організаційні аспекти; пацієнти та соціальні аспекти; юридичні питання у складі експертної групи на рівні закладів охорони здоров'я, а також на регіональному, національному та міжнародному рівнях; оформлення відповідних документів за результатами проведення ОМТ (висновки, протоколи, звіти, досьє) та впровадження в практичну діяльність закладів охорони здоров'я. Враховуючи, що в професійній діяльності експерти з ОМТ співпрацюють із представниками суміжних спеціальностей, до професійної підготовки зазначених фахівців висуваються додаткові вимоги із оволодіння певними комунікативними навичками для забезпечення консультування та інформування професіоналів галузі охорони здоров'я з дотриманням принципів професійної етики та деонтології [6].

Слід зауважити, що до фахових компетентностей відносяться сукупність знань, умінь та навичок, якими має володіти фахівець будь якої галузі. У професійному стандарті за професією «Експерт з оцінки медичних технологій» висувається перелік професійних компетентностей, до яких відносяться: вміння аналізувати та систематизувати нормативно-правову документацію в охороні здоров'я; знання та використання в практичній діяльності стандартів медичної та фармацевтичної допомоги; ключові елементи базової моделі ОМТ (EunetHTA – HTA Core Model®); методологія, етапи і методи проведення ОМТ за українським законодавством; володіння основами медичної статистики, епідеміології та ін.

Окрім знань, умінь і навичок, відображених у професійному стандарті за професією «Експерт з оцінки медичних технологій», при розробленні освітньо-професійних програм важливо включати навчальні дисципліни або окремі модулі, спрямовані на реалізацію таких дескрипторів Національної рамки кваліфікацій, як: комунікація (зрозуміле і недвозначне донесення власних знань, висновків та аргументації до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються), відповідальність (управління робочими або навчальними процесами, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів; відповідальність за внесок до професійних знань і практики та/або оцінювання результатів діяльності команд та колективів) і автономія (здатність продовжувати навчання з високим ступенем автономії) [7].

Отже, підсумовуючи, можна зробити висновок, що практика професійної підготовки експертів з ОМТ є цілком логічною та затребуваною сьогодні. Тому доцільним є подальший розвиток підготовки фахівців з ОМТ у системі післядипломної освіти як складової неформальної освіти, що націлена на створення педагогічних умов для безперервного професійного розвитку лікарів і фармацевтів.

Список літератури:

1. План відновлення України (2022). URL: <https://recovery.gov.ua> (Дата посилання 12.06.2023 р.)
2. Верховна Рада України. Розпорядження Кабінету міністрів України від 27.02.2019 р. № 95-р «Про схвалення Стратегії розвитку медичної освіти в Україні». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/95-2019-p#Text> (Дата посилання 11.06.2023 р.)
3. Міністерство охорони здоров'я України (2021). Стандарт Настанова «Державна оцінка медичних технологій для лікарських засобів» СТ-Н МОЗУ 42-9.1:2021. URL: [29631-dn_593_29_03_2021_dod.pdf](https://moz.gov.ua/dn_593_29_03_2021_dod.pdf) (moz.gov.ua) (Дата посилання 12.06.2023 р.)

4. Немченко А.С., Назаркіна В.М., Косяченко К.Л., Бабенко М.М. (2023). Аналіз стану та проблем впровадження оцінки медичних технологій в Україні. Формування Національної лікарської політики за умов впровадження медичного страхування: питання освіти, теорії та практики: матеріали VI Всеукраїнської науково-освітньої internet-конференції. URL: <https://economica.nuph.edu.ua/wp-content/uploads/2021/11/6-nlp-oef-sbirnyk-2023.pdf#page=122> (Дата посилання 11.06.2023 р.)

5. Білоусова, Н. А., Гетало, О. В., & Яковлева, О. С. (2022). Підготовка фахівців з оцінки медичних технологій: досвід зарубіжних країн. Фармацевтичний журнал, (1), 63-73. <https://doi.org/10.32352/0367-3057.1.22.06>

6. Національний реєстр кваліфікацій. Експерт з оцінки медичних технологій від 23.03.2023 р. URL: <https://register.nqa.gov.ua/profstandart/ekspert-z-ocinki-medicnih-tehnologij> (Дата посилання 14.06.2023 р.)

7. Кабінет Міністрів України. Постанова від 25.06.2020 р. №519 «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-п#Text> (Дата посилання 07.06.2023 р.)

8. Немченко А.С., Назаркіна В.М., Косяченко К.Л., Бабенко М.М. (2023). Сучасні проблеми підготовки експертів з оцінки медичних технологій за умов створення Національної системи кваліфікацій в Україні. Формування Національної лікарської політики за умов впровадження медичного страхування: питання освіти, теорії та практики: матеріали VI Всеукраїнської науково-освітньої internet-конференції. URL: <https://economica.nuph.edu.ua/wp-content/uploads/2021/11/6-nlp-oef-sbirnyk-2023.pdf#page=122> (Дата посилання 07.06.2023 р.)

9. Білоусова Н.А. Дидактичні засади підготовки фахівців з оцінки медичних технологій у системі післядипломної освіти. URL: http://tpgnpu.ho.ua/images/my_images/doc_pdf/vidavnictvo/2022/zbirnik_maket_SG-13-05-2022.pdf#page=32 (Дата посилання 08.06.2023 р.)